

Analyse | kraka

18. marts 2015

Retsforbeholdet: Et klassisk opgør om mere eller mindre EU

Af Julie Hassing Nielsen, Europapolitisk chefanalytiker

Danskerne skal stemme om retsforbeholdet senest den 31. marts 2016. I går blev ja-partiernes aftale om en tilvalgsordning for det retslige og indre anliggender fremlagt. Retsforbeholdet er komplekst. Det dækker over så vidt forskellige politiske substansområder som falskmønteri, konkursforordninger og skilsmisselovgivning til menneskesmugling og asyl-og indvandringspolitik. I alt blev forligspartierne enige om 22 retsakter, som bør tilvælges ud af de 48 regelsæt, som Danmark pt. ikke deltager i grundet retsforbeholdet. Herudover omfattede aftalen også 10 politiske substansområder, hvor en tilvalgsordning ikke var ønsket.

1. Hvorfor skal vi overhovedet stemme om retsforbeholdet nu?

Retsforbeholdet fra 1993 betyder, at Danmark ikke deltager i det såkaldte "overstatslige samarbejde" (læs: Og dermed afgiver suverænitet) inden for det retslige og indre anliggender i EU-samarbejdet. Danmark har imidlertid hele tiden deltaget i det såkaldte "mellemstatslige samarbejde" på området, der grundlæggende er aftaler mellem landene (læs: Ingen suverænitetsafgivelse). F.eks. har Europol været en del af det mellemstatslige samarbejde. Men med Lissabontraktaten (2009) overgår det mellemstatslige samarbejde (herunder Europol) til at blive overstatsligt. Fordi retsforbeholdet omfatter det overstatslige samarbejde, står vi derfor til at ryge ud af Europol-samarbejdet. EU's udvikling har med andre ord halet indenom retsforbeholdet – og uanset hvor man står politisk, er status quo ikke en mulighed.

2. Hvilke ordninger kan vi få?

1. **Afskaffelse.** Afskaffes retsforbeholdet deltager Danmark i området for retlige og indre anliggender på lige fod med hovedparten af EU-medlemslandene. Danmark "sidder med ved bordet" under forhandlinger - et klart signal til Bruxelles om, at Danmark går helhjertet ind i EU-samarbejdet. Denne model har der ikke været lagt op til.

2. **Tilvalgsmodel.** Ændres retsforbeholdet til en tilvalgsordning af de overstatslige retsakter, som før var underlagt retsforbeholdet, vælger vi selv, hvilke områder vi deltager i – også fremadrettet. Det er sådan en tilvalgsmodel ja-partierne i dag blev enige om, og som vi skal stemme om.
3. **Parallelaftale.** Bibeholdes retsforbeholdet kan Danmark ansøge Europa-Kommissionen om en såkaldt parallelaftale. Den åbner mulighed for overstatslig deltagelse på udvalgte områder via en mellemstatslig aftale. En parallelaftale er dog ikke en garanteret løsning. Kommissionen ønsker kun at anvende parallelaftaler i undtagelsestilfælde som overgangsordninger.

3. Afstemningen – hvor går fronten?

Hvor ja-partierne valgte en tilvalgsmodel, ønsker nej-partierne med Enhedslisten og Dansk Folkeparti i spidsen en parallelaftale-løsning (Læs: mindre tilknytning til EU a la Norge og Schweiz). Og det er i forskellen på disse to modeller, hunden ligger begravet. For det handler i sidste ende om suverænitetsafgivelse - og måden, hvorpå den gives til EU, og hvilke begrænsninger den bør have. En tilvalgsmodel afgiver suverænitet på alle områder, som omfattes af tilvalgsordningen. En parallelaftale er en bilateral enkeltssagsaftale med Europa-Kommissionen, om at få lov til at deltage i det overstatslige samarbejde (læs: afgive suverænitet) inden for det specifikke område. De fleste af folketingets partier (også det ellers EU-kritiske Dansk Folkeparti) er enige om, at Danmark bør forblive i Europol-samarbejdet, som sikrer det transnationale politi-samarbejde. Men nej-partierne ønsker en parallelaftale som eksempelvis findes i ikke-EU medlemslande som Norge. Udfordringen med den kommende EU-afstemning – som de forrige – er derfor, at der stilles mange spørgsmål i afstemningen, men afkræves kun et svar. Selve modellen for EU-samarbejdes vilkår er lige så vigtige en politisk beslutning som substansen (er man med i klubben på dens vilkår eller ej?). Og politikerne taler forbi hinanden og deres vælgere, hvis de ikke adresserer denne væsentlige forskel i debatten.

Kontakt

Europapolitisk chefanalytiker
Julie Hassing Nielsen
Tlf. 31479976
E-mail jhn@kraka.org